

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa L.G.
przeciwko Zakładowi "A." Spółka z o.o. z siedzibą w G.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 14 września 2016 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 września 2016 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 14 kwietnia 2016 r., którym przywrócono powoda L.G. do pracy w pozwanym Zakładzie „A.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy, oraz orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie art. 45 § 2 k.p., tj. wadliwą subsumcję i zastosowanie przepisu przy braku ustaleń faktycznych i podstaw do zastosowania

tej normy prawnej. Pozwany podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy: 1/ art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegające na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego bez jakichkolwiek istotnych merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane; 2/ art. 316 k.p.c., przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że między stronami nie istniał jakikolwiek konflikt (uzasadnienie pisemne) lub że konflikt między stronami rozwinął się w trakcie postępowania sądowego (uzasadnienie ustne wyroku) i nie stoi on na przeszkodzie przywróceniu do pracy; 3/ art. 328 k.p.c., przez niewskazanie w uzasadnieniu, czy i jakim zakresie Sąd rozpoznał zarzuty dotyczące naruszenia art. 45 § 2 k.p. oraz zarzuty dotyczące stronniczości Sądu pierwszej instancji, w szczególności wobec istnienia rażących sprzeczności w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w G. i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie wniósł o orzeczenie co do istoty sprawy i zasądzenie odszkodowania w związku z niemożliwością i niecelowością przywrócenia powoda do pracy, alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P., przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania. Ponadto wniósł o zwrot kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

Zdaniem skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył prawo. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie odpowiada na zarzuty apelacyjne, Sąd odwoławczy bezkrytycznie przyjął za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji bez praktycznie żadnej analizy zgromadzonego materiału dowodowego i nie wyjaśnił oczywistych sprzeczności w uzasadnieniu orzeczenia, na które wskazywała apelacja. W ocenie pozwanego, wyrok i uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie odpowiadają dyspozycji art. 328. Sąd Okręgowy naruszył też art. 316 k.p.c., przez przyjęcie, że między stronami nie istniał żaden konflikt lub że konflikt rozwinął się w trakcie

postępowania sądowego i nie stoi na przeszkodzie przywróceniu powoda do pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone

podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050).

O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przysądu. Chybiona jest teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na naruszenie przez Sąd odwoławczy art. 316 i art. 328 k.p.c., nie precyzując, o które jednostki redakcyjne tych przepisów chodzi. Nie odwołał się również do zastosowania art. 391 § 1 k.p.c. Tymczasem w kwestii naruszenia wskazanych przepisów wypada zauważyć, że nie stanowią one samodzielnej podstawy działania sądu drugiej instancji, gdyż swoją funkcję merytoryczną (rozpoznawczą) sąd ten spełnia - w zależności od potrzeb oraz wniosków stron - stosując (przez odesłanie zawarte w art. 391 § 1 k.p.c.) właściwe przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Nie można zatem - z pominięciem wymagań przewidzianych w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. - zasadnie zarzucać naruszenia przez sąd drugiej instancji omawianych przepisów i przypisywanych temu sądowi kompetencji w postępowaniu odwoławczym.

Ponadto przepis art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub gdy zawiera kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną. Chodzi o sytuację, gdy treść uzasadnienia orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania wyroku (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., II PK 21/12, LEX nr 1747702 i z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN

792/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 83 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 2/2008, OSNP 2009 nr 23-24, poz. 311). Przepis art. 328 § 2 k.p.c., zastosowany odpowiednio do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.), oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, ale takie elementy, które ze względu na treść apelacji i na zakres rozpoznawanej sprawy, wyznaczony przepisami ustawy, są potrzebne do rozstrzygnięcia sporu przez tenże sąd (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CSK 244/07, LEX nr 487508). W sytuacji, gdy sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego ani, po rozważeniu zarzutów apelacyjnych, nie znajduje podstaw do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych orzeczenia pierwszoinstancyjnego, może te ustalenia przyjąć za podstawę faktyczną swojego rozstrzygnięcia. Wystarczające jest wówczas, by stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego. Tak właśnie postąpił Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie, a uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie konieczne elementy pozwalające na kasacyjną kontrolę zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia.

Skarżący podejmując próbę wyjaśnienia, na czym polegało, w jego ocenie, naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 316 k.p.c., wskazał na błędne przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że przywróceniu do pracy nie stoi na przeszkodzie konflikt między stronami postępowania. Po pierwsze, podnoszone przez pozwanego argumenty stanowią polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, co, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Po drugie, w kwestii oceny niecelowości przywrócenia do pracy w kontekście konfliktu między pracownikiem żądającym przywrócenia a pracodawcą, przełożonymi lub innymi pracownikami, należy podkreślić, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie każdy konflikt uzasadnia tezę o niecelowości przywrócenia pracownika do pracy, lecz tylko konflikt poważny, długotrwały, głęboki, a przede wszystkim zawiniony przez pracownika lub powstały na tle dotyczących go okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 19 listopada 1997 r., I PKN 374/97, OSNAPiUS 1998 nr 17, poz. 508; z dnia 28 lipca 1999 r., I PKN 110/99, OSNAPiUS 2000 nr 21, poz. 780; z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 56/06, M.Prawn. 2007 nr 4, s. 206; z dnia 2 października 2012 r., II PK 54/12, M.P.Pr.

2013 nr 5, s. 253-255). Odmowy przywrócenia do pracy ze względu na niecelowość nie uzasadnia także manifestowany przez pracodawcę brak woli współpracy z pracownikiem, jeśli nie ma podstaw w zawinionym przez pracownika konflikcie lub zawinionej przezeń utracie zaufania. Skoro bowiem rozwiązanie stosunku pracy przez pracodawcę jest najczęściej wyrazem braku woli kontynuowania współpracy, to uznanie takiej niechęci do dalszej współpracy za wystarczającą przesłankę niecelowości przywrócenia praktycznie wyłączyłoby możliwość stosowania tej sankcji wadliwego wypowiedzenia lub rozwiązania niezwłocznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 października 2012 r., II PK 54/12, Monitor Prawa Pracy 2013 nr 5, s. 253-255). Sąd Najwyższy uznaje również, że dopuszczalność odstępiania od zasady przywrócenia do pracy, jeśli takie żądanie zgłosił pracownik, powinna być oceniana szczególnie wnikliwie, gdy pracodawca podał nieprawdziwe przyczyny rozwiązania stosunku pracy. W takim wypadku pracodawca z reguły nie może przeciwstawić żądaniu przywrócenia do pracy twierdzenia o niecelowości uwzględnienia tego żądania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2014 r., I PK 98/14, OSNP 2016 nr 6, poz. 67 i z 21 września 2001 r., I PKN 625/00, OSNP 2003 nr 18, poz. 427).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

as